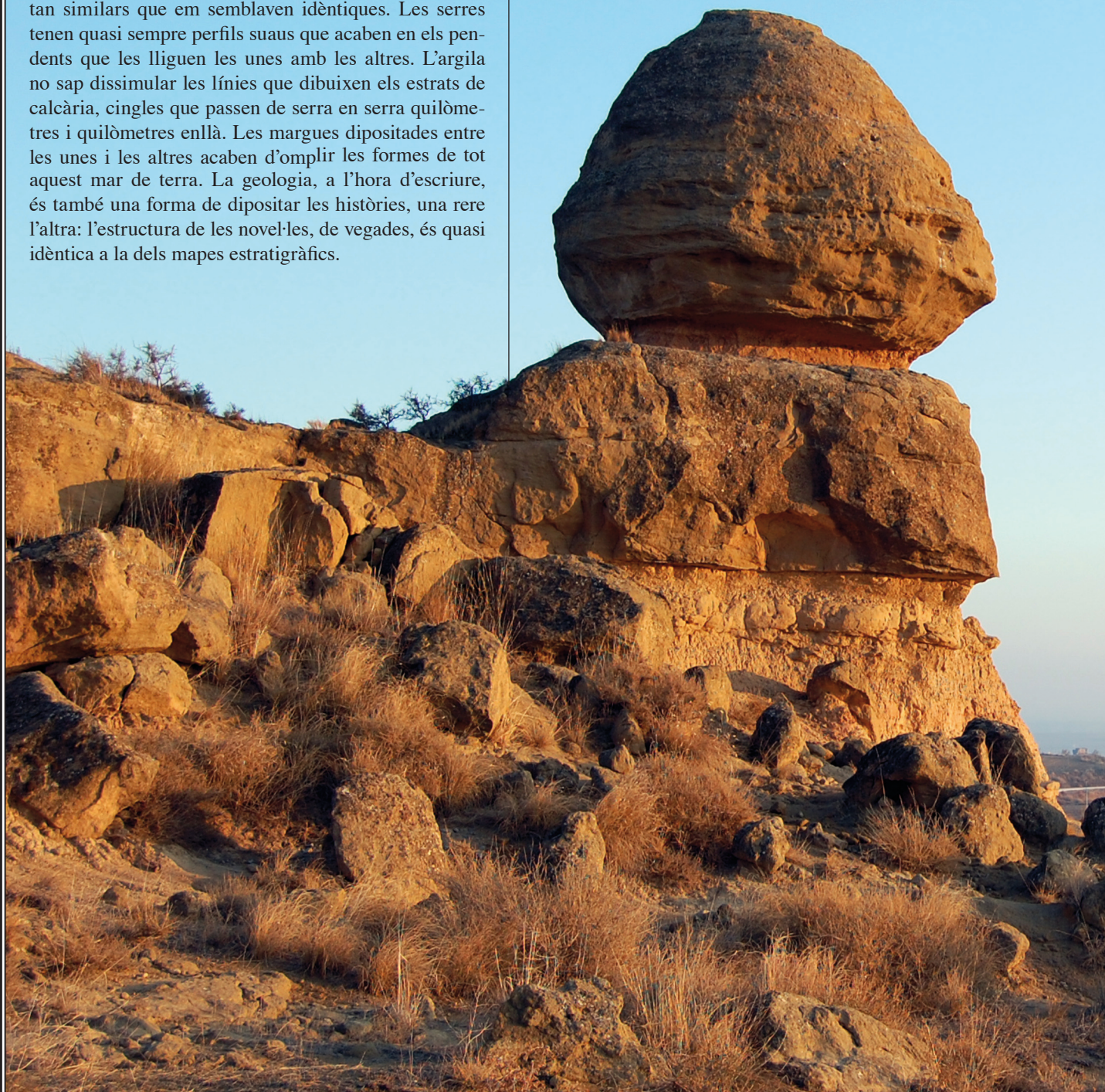

EL TEMPS DE SOTA

El descobriment del paisatge que ens envolta, de vegades, recorre camins llarguíssims i enrevessats.

Des de ben petit vaig identificar els escenaris que sortien als *westerns* amb els que podia veure al costat de Saidí, des d'Aitona o fins a Candanos, des d'Alcolea fins al terme sud d'Alcarràs, una repetició de formes tan similars que em semblaven idèntiques. Les serres tenen quasi sempre perfils suaus que acaben en els pendents que les lliguen les unes amb les altres. L'argila no sap dissimular les línies que dibuixen els estrats de calcària, cingles que passen de serra en serra quilòmetres i quilòmetres enllà. Les margues dipositades entre les unes i les altres acaben d'omplir les formes de tot aquest mar de terra. La geologia, a l'hora d'escriure, és també una forma de dipositar les històries, una rere l'altra: l'estructura de les novel·les, de vegades, és quasi idèntica a la dels mapes estratigràfics.

És clar que hi ha maneres de mirar el paisatge que només tenen en compte la pell, però així que un ha après els mecanismes íntims de la geologia veu que la imaginació també pot esdevenir ciència. De la mà d'un excel·lent professor, Josep-Lluís Escuer, vam començar a treballar mapes de composició de les roques, talls estratigràfics, plànols que descrivien corbes de nivell exactíssimes. Aleshores, el vertigen. El mateix rodament de cap dels zeros de les escales d'altres branques científiques, els zeros enormes de l'astronomia o els enormement minúsculs de la física quàntica. El vertigen del canvi de perspectiva, de pensar què hi havia abans d'un terreny tan sòlid, d'allò més sòlid, les pedres, les roques, la terra... Literatura, tanmateix, tan senzill com pensar en una ciència que també és construïda a partir de metàfores.

Monegres, el Segrià, el Baix Cinca, tot plegat era un mar, fa tant i tant de temps. Els personatges que apareixen als llibres que he escrit són, al cap i la fi, com els peixos que van d'un lloc a l'altre entre els sediments, entre els camins que els deixen les algues i que aquí són els arbres dels boscos de ribera. Costa imaginar-se com algú camina per damunt d'allò que era un antic fons marí, pensar que per sobre del cap hi havia centenars, potser milers de metres d'aigua. Els mapes estratigràfics són la guia d'un viatge en el temps que no saps on comença ni on acabarà.

La varietat de formes del relleu i el modelatge dels diversos tipus d'argila i margues proporcionen escenografies i personatges. De vegades homes i dones fossilitzats, l'erosió diferencial de la calcària i l'argila que crea figures allargades, antropomorfismes, venes i artèries, caps, membres en posicions diverses que creen relacions entre si: el món.

La geologia ha estat això, una de les bases sobre les quals s'han sustentat els meus personatges, els espais i els temps que els han acollit. Els conceptes de sedimentació, erosió, cristallització, lixiviació, etc., han estat una manera de matisar i de completar els arguments i les situacions, entendre com un personatge va desgastant-se, va perdent força i va canviant la seva actitud davant de les coses: com els palets de riu que rodolen i que perden els cantells.

Tot plegat, un canvi de perspectiva, un canvi que no només afecta la mesura de les coses, el temps, sinó que situa fins i tot la literatura en el seu lloc exacte. Com quan un puja dalt de tot de les serres que hi ha per sobre del Cinca i mira cap al nord, tots els camps diminuts, com si no passés res, com si res no fos important. Literatura.

FRANCESC SERÉS

Escriptor. Premi Nacional de Literatura 2007 per *La força de la gravetat*.

**«COSTA IMAGINAR-SE COM
ALGÚ CAMINA PER DAMUNT
D'ALLÒ QUE ERA UN ANTIC
FONS MARÍ, PENSAR QUE
PER SOBRE DEL CAP HI
HAVIA CENTENARS, POTSER
MILERS DE METRES D'AIGUA»**

